

2010. december 09. - **Szomorú Mikulás nap**

1918. december 6-án Csíkszereda irányából vonultak be Székelyudvarhelyre a román csapatok. A Nicolescu tábornok által vezetett vadászezredet Paál Árpád alispán, a Nemzeti Tanács elnöke, Soó Domokos helyettes polgármester, Szakács Zoltán rendőrfőkapitány és mások várták a városi vámnál.

Paál rövid fogadó beszédében egy részletes megállapodás megkötését kérte a tábornoktól, melyet 2 óras tárgyalás során a magyar kormánybiztosnál kötöttek meg, Paál előzetes javaslatai nyomán. A később nyilvánosságra hozott, és a Paál hagyatékban eredetiben is fennmaradt dokumentum szerint az alábbiakban állapodtak meg.

1. A katonák elhelyezése dolgában a tábornok tudomásul vette, hogy a volt reáliskolában és a kaszárnyában lesznek elszállásolva. A csendőrség tagjai közül 15 fegyverben maradhat, ellenben a polgárőrség tagjai fegyvertelenül, mint bizalmi férfiak fognak szolgálatot végezni a közbiztonság és a közrend fenntartása végett kiküldött román járőrök mellett.
2. Közbiztonság dolgában a tábornok kikötötte, hogy fegyveres karhatalom általában csak a román hadseregnél lehet.
3. Élelmezés dolgában közvetlen nem rekvirálnak. Az általunk adható készleteket 2 -3 napon belül nem is kívánják. Ezentúl a közigazgatás útján veszik igénybe. Miután pedig a vármegye lisztbehozatalra van utalva, készséges támogatásra talált a vezető férfiak ama kívánsága, hogy e lisztszállítmányok behozatalát (különösen Aradról) a tábornok úr elősegítse.
4. A kaszárnyában lévő zabot és burgonyát átveszik és megőrzik és megígérték, hogy minden igénybe vett áruért az itt megállapított maximális árat fogják fizetni.
5. A kaszárnyában levő töltényekre való figyelmeztetést köszönettel tudomásul vették.
6. A barakkba lévő fölszereléseket, különösen a fürdő berendezést városi tulajdonnak elismerték, védelmét elvállalták s a berendezések leszerelésével megbízott szakiparosokat munkájukban háborgatni nem fogják.
7. A szénakérdést illetőleg, miután kevés a szénánk, kijelentették, hogy ezt jóakarattal oldják meg a lehetőség határai között.
8. A szegényügyi akció zavartalan folytatását semmiben se fogják akadályozni az avégből rendelkezésünkre álló 600 pokrócot és a kaszárnyában, meg a reáliskolában raktározott fehérneműt további rendelkezésünk alatt meghagyják.
9. Az iskolák, templomok, kórházak, pénzügyintézetek, az adóhivatal és a hivatali épületek biztonságára felügyelnek, a hivatali működések zavartalanságát biztosítják.
10. A piaci rend megtartásában a polgárőröknek segítségére lesznek; a rendőrök

kötelességüket oldalfegyverrel tovább teljesítik.

11. Koronánk értékét, tekintettel világpiaci valutánk helyzetére 60 baniban szabja meg.

12. A szesztilalom továbbra is fennmarad, annyi módosítással, hogy étkező helyeken (csak is itt) 3 deci bor fejenként adható (csak az ebédlőben). Sört kiárusíthatnak. Más kocsmákban azonban teljesen tilos.

Záróra fél kilenckor; ezentúl csak egyházi tisztükben eljáró papok, orvosok, közhivatalokba eljáró tisztviselők (permanens szolgálat megyeházán stb.) és a karhatalom segédletére beosztott polgárok tartózkodhatnak az utcán.

13. A posta és a távírda, magán és hivatali ügyben szabad.

14. A fővárosi lapok és a helybeli lap csak előzetes cenzúra után jelenthetik meg. A román nemzetet és népet gyalázó cikkek és kiáltványok kiadása tilos.

15. Ugyancsak tilos politikai jellegű gyülekezetek megtartása. Ellenben társadalmi, jótékonyági, tudományos, ismeretterjesztő gyülekezések meg vannak engedve. A Nemzeti Tanács hetente egyszer ülésezhetik, de politikával nem foglalkozhatnak. Szegényügyi, népjóléti, közéleti, közegészségügyi dolgokkal és kulturális kérdésekkel foglalkozhatnak esetleg román tiszt ellenőrzése mellett. A törvény által alkotott testületek (törvényhatósági, közigazgatási bizottság, képviselőtestület), a tárgysorozat előzetes bemutatása mellett, üléseit megtarthatják.

16. A fegyvereket (mindenfélét) közeli falvak két nap alatt, távoliak 5 nap alatt, különben szigorú büntetés terhe mellett beszolgáltatni kötelesek. A vadászfegyvert és revolvert szintén, de az illető névre szóló elismervényt kap s a megszállás után visszakapja.

Ezzel kapcsolatban a bűncselekmények elkövetőinek üldözésére és elfogására szükséges karhatalmat rendelkezésre bocsátják. Természetes, hogy a fogva tartás és az ítékezés a bíróságok hatáskörében megmarad.

17. A városról 18--45 éves férfinak engedély nélkül elutaznia nem szabad. Ezen a koron alul, felül lehet, nők korra való tekintet nélkül utazhatnak. Közhivatalnokok egyszer s mindenkorra szóló utazási igazolványt kapnak a vármegyében szabad utazásra. Hozzájárul, hogy záróra alól kivetessék a vármegyei permanens szolgálat. Ha mozi van, este fél kilencig működhethet.

18. Dr. Paál Árpád alispán annak tisztázására kért felvilágosítást a tábornok úrtól, vajon serege I. Ferdinánd román király impériumának a kiterjesztése jelentőségével jött-e ide, vagy csak megszállás jellegével, mely utóbbi esetben ez eddigi államalakulatok megmaradnak és sorsukról a béketárgyalás fog dönteni. Az alispán jelezte, hogy ennek tisztázása a közhivatalok működése szempontjából fontos. A tábornok úr kijelentette, hogy I. Ferdinánd parancsából az antant hozzájárulásával jönnek, idejövetelük csak a megszállás jelentőségével bír, s az államalakulások dolgát nem kívánják érinteni, erről majd az érdekelt kormányok döntenek.

A megszállás ideje alatt kormányzati, közigazgatási és bírói teendők végzése az illető hivatalnoki kar kezében marad.

Közigazgatási hatóságainkkal való érintkezésben akként járnak el, hogy megkereséseiket a kormánybiztos útján fogják megtenni.

19. Kérdésre parancsnokló tábornok úr kijelentette, hogy a román hadseregbe való sorozásról vagy internálásról szó sem lehet. Egyúttal föl kérte kormánybiztost, hogy a fegyverek beszolgáltatására vonatkozó rendeletet haladéktalanul adja ki, úgyszintén arra is kérve figyelmeztesse a katonatiszti és katona ruhában járó egyéneket, hogy katonai ruháikat hordhatják ugyan de a román tisztekkel való érintkezésben az udvariassági formákat megtartani s a magasabb rangúakat köszönteni kötelesek.

20. A tábornok úr kifejezte azt a kívánatát, hogy a volt osztrák-magyar sereg katonái által a falukban eladott és visszahagyott tárgyakat a közigazgatás szedesse össze és a román hadseregnek adja át, mert e tárgyakra tulajdonjogot formál. A kormánybiztos és a h. alispán erre kijelentette, hogy a román hadseregnek ilyen tulajdonjogáról nincs szó a fegyverszüneti szerződésben s így a tárgyak összeszedésére és átadására felhívást ki nem adhatnak.

A megállapodást a Székely Közélet című lapban nyilvánosságra is hozták, a vármegye lakosságának tájékoztatására, de már a katonai cenzúra által módosított formában. Mivel a 20. pontban megfogalmazottakról a hódítók nem mondtak le, teljes egészében törölték a 8. pontot is. A 17.pont pedig olyan formában módosult, hogy az utazási tilalom a város egész lakosságára vonatkozott.

Csatoljuk a fontos történelmi dokumentum egyik oldalának másolatát, megjegyezve, hogy a megállapodás csak papíron létezett, annak pontjait a hódító hadsereg nem tartotta be. A december 14-én megérkező Leca hadosztályparancsnokkal újabb készült, mely hasonló sorsra jutott.

Paál Árpád

Közzéteszi: Paál Gábor